

Environmentální výchova na nižším gymnáziu

Gymnázium, Brno, třída kapitána Jaroše 14

2008

Co je to environmentální výchova?

Environmentální výchova se zaměřuje na vytváření dobrého vztahu k přírodě a našemu životnímu prostředí (environmentální = týkající se životního prostředí).

Připusťme, že:

- člověk je živočišný druh, který je závislý na svém životním prostředí.
- lidé své životní prostředí dokáží měnit (k lepšímu i k horšímu).
- lidé tak činí (a budou i nadále činit)!
- ekologické problémy se v současnosti spíše prohlubují a jejich řešení navíc často vyvolává nové, neméně závažné problémy.
- většinu lidí to však vůbec nezajímá!
- mnozí další mají extrémní nebo zcela nezralé názory...
- ekologické problémy se navíc velmi často stávají problémy politickými.

Co s tím může naše škola udělat?

Může vychovat mladé lidi, kterým nebude stav životního prostředí lhostejný a kteří budou o ekologických problémech a jejich řešení přemýšlet. Nesmí to být fanatici nové víry, ale racionálně a zdravě kriticky uvažující lidé. Dáváme si za cíl vychovat lidi schopné přejít od slov a myšlenek ke skutkům. Mohou to být drobné a každodenní činy, napomáhající zlepšení životního prostředí v místě jejich bydliště, nebo i rozsáhlejší aktivity se širším dopadem.

Naše pojetí environmentální výchovy vychází z těchto zásad:

- Chceme vychovávat studenty, kteří budou mít rozumný a vyvážený přístup k řešení problémů ochrany přírody a životního prostředí a současně budou mít i vnitřní potřebu v této oblasti sami něco vykonat. Přejeme si, aby postupně opouštěli své černobílé často velmi naivní či zbytečně negativistické postoje a hledali pro sebe i pro společnost pozitivní řešení a východiska.
- Tyto cíle environmentální výchovy nelze naplnit při jejím pouhém integrování do učiva ostatních vyučovacích předmětů. Studenti při klasickém pojetí výuky ve školních lavicích jen sotva mohou zažít události a inspirující setkání s lidmi, které by je nasměrovaly k aktivnímu přístupu k ochraně a tvorbě kvalitního životního prostředí.
- Environmentální výchovu rozvíjíme především formou projektů. Snažíme se je dělat tak, aby naše studenty co nejvíce oslovily a zanechaly v nich dlouhotrvající pozitivní vzpomínky. Proto jsou v nich obsaženy i jisté slavnostní prvky, které jinak v běžném školním životě docela chybí.
- Řídíme se zásadou, že malý konkrétní čin je významnější než velká slova. Přitom jednoznačně dáváme přednost vlastnoručně vykonané práci před vybíráním peněz.
- Nechceme studentům vnucovat své názory, neboť by to mohlo vést k tomu, že je začnou odmítat. Zprostředkováváme jim setkání se zajímavými a pro věc zapálenými lidmi. Přibližujeme jim různé pohledy na tentýž jev a vkládáme v ně důvěru, že se s naší pomocí dokáží v této komplikované problematice postupně sami zorientovat.

Co už jsme pro to udělali a co v blízké budoucnosti udělat chceme?

Na tuto otázku vám chceme odpovědět prostřednictvím tohoto sborníčku, který si dal za cíl zdokumentovat environmentální výchovu na Příční (nižším stupni Gymnázia tř. Kpt. Jaroše v Brně) od jejich počátků až do současnosti.

Environmentální výchova na naší škole

- Environmentální výchovou našich studentů se systematicky zabýváme od školního roku 2005/2006.
- Rozvíjíme ji formou déletrvajících projektů (projekty Zelený kamínek a Mravenec) a jednodenních (úklid Moravského krasu) či vícedenních akcí (škola v přírodě). Její integrování do vzdělávacích programů ostatních vyučovacích předmětů bereme pouze jako doplňkovou záležitost.
- Smysl studentů pro realitu podporujeme volbou témat z našeho okolí, například v letošním projektu Mravenec šlo o poznávání významu lesních mravenců pro ekosystémy a pochopení smyslu jejich aktivní ochrany. Důvodem pro zařazení dalších aktivit motivovaných životem lesních mravenců byla naše snaha o propojení kladných emocí doprovázejících tyto činnosti se základní myšlenkou rozvíjení zájmu studentů o živou přírodu a její ochranu.
- Současně chceme věnovat pozornost i vybraným celosvětovým problémům. Proto byl součástí programu letošní školy v přírodě i výukový program věnovaný problematice mořského rybolovu.
- Tím, že environmentální výchově věnujeme samostatný projekt, který má oficiální slavnostní zahájení, několik etap a společné zakončení, spojené se zhodnocením a vytyčením cílů pro jeho příští volné pokračování, mu dáváme zcela mimořádné postavení v životě studentů. Pro ně je to první akce tohoto druhu a to, co je poprvé, se obvykle do lidských vzpomínek zapíše velmi výrazně.
- Své zkušenosti s rozvojem environmentální výchovy bychom rádi předali i dalším zájemcům o tuto problematiku. Proto jsme v závěru školního roku 2007-08 otevřeli ve studovně nižšího gymnázia na Příčnici malou výstavu, která stručně dokumentuje všechny naše dosavadní environmentálně zaměřené aktivity. Postupně budujeme webové stránky (www.jaroska.cz/enviro), na nichž budeme naše výsledky při naplňování cílů environmentální výchovy prezentovat průběžně a podrobněji.

První krůčky

Cesta vedoucí k rozvíjení environmentální výchovy na naší škole byla od počátku založená na spontánních aktivitách, které spíše intuitivně než nějak cíleně vedly k postupnému prohlubování našeho zájmu o tuto oblast. Začínali jsme tím, že jsme v letech 2001 až 2003 pod hlavičkou tzv. Spolku uspořádali několik výletů. Těchto akcí, které vedli profesori Pataki, Piskač, Urban a probíhaly o sobotách a nedělích, se zúčastňovali dobrovolní zájemci.

Uskutečnily se tyto akce Spolku:

termín	název	oblast
???	Moravská Sahara	váté písky u Bzence
22. 4. 2001	Mikulovsko aneb Skal a stepí, divočinou	jeskyně Na Turoldu, Svatý kopeček
22. 9. 2001	Po stopách staré Tišnovky	Zábrdovice, Husovice
10. 11. 2001	Krajem uhelných hromádek	Oslavany, Zbýšov
20. 4. 2002	Pralesem až k soutoku, který někdy je a někdy není	Plačkův les, soutok Svratky a Jihlavy
16. 11. 2002	S čerty nejsou žerty aneb záhady chřibských skal	Osvětimanské skály, Zikmundky
6. 9. 2003	Začínáme na staré štrece!	Sázava u Žďáru, Přibyslav
5. 10. 2003	Zastávka druhá	zaniklá trať Veverská Bítýška

Náhlý konec akcí Spolku měl několik příčin. Tou hlavní bylo, že od podzimu 2003 začínají velké projekty určené studentům kvart.

Nelze však říct, že by dobrovolné akce pro studenty pořádané o víkendech zcela ustaly. Žádná z nich se však již nekonala pod hlavičkou Spolku. Profesor Piskač uspořádal několik zájezdů do technických muzeí (Lublaň, Vídeň, Budapešť, Praha), profesor Urban byl dvakrát se svou třídou na víkendovém puťáku se stany (Oslavka 2004, Bohdalovsko 2005) a proběhly i další (prozatím) neprávem pozapomenuté akce.

Dosud se uskutečnily tyto projekty:

termín	název
podzim 2003	Železnice
jaro 2005	Voda
zima a jaro 2006	Zelený kamínek
jaro 2007	Pestrý svět
podzim 2007, zima a jaro 2008	Škola sobě aneb Komenský by se divil

V uplynulých letech jsme na našem nižším gymnáziu realizovali pět velkých projektů. První dva byly zaměřené na posílení mezipředmětových vazeb (projekty Železnice a Voda). Po nich následoval třetí projekt nazvaný Zelený kamínek, který se stal prvním krokem k cílevědomému rozvoji environmentální výchovy na naší škole. Na realizaci tohoto projektu nám finančně přispěl Jihomoravský kraj.

Projekt Zelený kamínek

Ve školním roce 2005/2006 jsme na nižším gymnáziu uskutečnili již třetí školní projekt. Nazvali jsme ho Zelený kamínek a oproti předchozím byl v mnohém odlišný. Zatímco projekty Železnice a Voda byly určeny pouze pro studenty kvart, Zeleného kamínku se svým způsobem zúčastnili všichni studenti nižšího gymnázia. Projekt byl, jak jeho název symbolicky vyjadřoval, zaměřen na rozvoj environmentální výchovy. Na jeho realizaci se nám podařilo získat příspěvek z peněz, které Jihomoravský kraj na podporu právě takových akcí vyčlenil. Přípravě jsme se věnovali už od listopadu, ale pro naše studenty vše začalo až koncem února. Projekt zahrnoval řadu akcí, jejichž hlavním cílem bylo probudit v našich studentech zájem o tuto problematiku a ukázat jim, že nikoliv ojedinělé protestní akce, ale pouze vytrvalá a dlouhodobá práce může vést ke zlepšení našeho životního prostředí a vztahu každého konkrétního člověka k němu.

Každý náš student si během hodin výtvarné výchovy vytvořil svůj zelený kamínek. Když jsme si tuto aktivitu vymysleli, měli jsme trochu obavy, jak to dopadne. Byli jsme velmi mile překvapeni různorodostí nápadů a dobrým provedením velké většiny děl. Všechny výtvary jsme vystavili ve studovně, kde po zbytek školního roku budily zaslouženou pozornost. Pro naše studenty jsme připravili mnoho dalších akcí a aktivit, v nichž se sami aktivně zapojili do jejich realizace. Primáni pěstovali hrách, aby poznali, jak se vyvíjí rostlina od vyklíčení semene až k tvorbě plodů, terciáni na škole v přírodě budovali naučné stezky a kvartáni měli svůj projektový týden. Se studenty sekund jsme plánovali tvorbu plakátů s ekologickou tematikou a jejich veřejné vystavení, ale vzhledem k tomu, že se výroba zelených kamínků dosti protáhla, jsme od této aktivity nakonec upustili. Všechny třídy navštívily střediska ekologické výchovy nebo sídla ekologických organizací.

Témata studentských prací projektu Zelený kamínek:

- „Už padám 20 pater a pořád se neděje nic zlého, tak proč se bát?“ (Říká muž, který padá z 25. patra) - Kolik času nám ještě zbývá než dopadneme na tvrdou zem? Mezinárodní úmluvy o ochraně životního prostředí a jejich plnění.
- Času je málo a voda stoupá... - Staneme se za čas přímořským státem? Jak rychle stoupá hladina oceánu? Jak vysoko může vystoupit?
- Kůže na prodej - Problematika lovu a chovu kožešinových zvířat
- Vodní elektrárny v Brně - Přehled vodních elektráren v Brně, historie a současný stav.
- Co mohu udělat já? - Jak může jedinec ovlivňovat kvalitu životního prostředí.
- Ano či ne? - Ekologické, environmentální a sociální aspekty výstavby vodního díla. Tři soutěsky, Nové Mlýny.
- Na vlastní oči - Co můžeme spatřit v lese, jsme-li pozorní a tiší.
- Větrné elektrárny
- Třídím? Třídíš? Třídíme? - Možnosti třídění odpadu v Brně a srovnání s jinými městy.
- Ekologické zemědělství
- Testování kosmetiky na zvířatech
- Energie ze Slunce - Popis metod, pomocí nichž lze přímo získávat sluneční energii, zhodnocení účinnosti a návratnosti vynaložených nákladů.
- Ekologické katastrofy
- Ochrana obojživelníků
- Lesy na ústupu - Minulost a současnost tropických lesů. Proč je chránit? Jak je chránit?
- Není alternativa? - Alternativní zdroje pohonu automobilů.

Střediska ekologické výchovy

Jedním z cílů Zeleného kamínku bylo poznávání nejrůznějších organizací, které se environmentální výchovou profesionálně zabývají. Primáni byli na Rozmarýnku, sekundáni jeli pozorovat vodní ptactvo do Lednice a terciáni se na Lipce dozvěděli mnoho zajímavých faktů o třídění odpadů. Primy a sekundy měly navíc své školní výlety spojené s programem, který pro ně připravili pracovníci středisek ekologické výchovy ve Švagrově u Šumperku, v Krásensku a ve Vlčovicích u Fulneku. Pro zájemce jsme zorganizovali i prohlídku Lesní školy Jezírko. S úrovní

akcí jsme byli ve většině případů spokojeni a v následujícím roce jsme chtěli v těchto návštěvách pokračovat. Ukázalo se, že to není tak jednoduché. Ačkoliv jsme začali akce zajišťovat již na samém počátku září, nebyl tou dobou v brněnských střediscích ekologické výchovy už žádný volný termín! To nás odradilo a po dodatečně uvolněných termínech jsme už nepátrali. Úspěšnější jsme byli u mimobrněnských středisek, a tak jsme si zopakovali návštěvy v Lednici a v Krásensku.

Mezi brněnskými středisky ekologické výchovy má zvláštní postavení Rezekvítek, který pro brněnské školy mimo jiné organizuje brigády v chráněných územích, semináře pro učitele a poradnu pro podávání environmentálně zaměřených projektů. Ředitel Rezekvítku pan Petr Laštůvka nám velmi pomohl s formální úpravou předkládané žádosti o poskytnutí finančních prostředků z Rozvojového programu Podpora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) ve školách v roce 2008.

Škola v přírodě v Herolticích 2006

V letech 2001 až 2005 se naše školy v přírodě odehrávaly v Jedovnicích. Chtělo to změnu místa i náplně. Škola v přírodě v Herolticích byla zahrnuta do projektu Zelený kamínek, a proto byl její program environmentálně zaměřen. Terciáni vytvořili panely naučné stezky do pralesa Slunná. Realizace této akce jim zabrala čtyři dny. První den museli prales, do kterého nevedou žádné značené cesty, ve velmi členitém terénu objevit. Druhý den na počítačích vyhotovili jednotlivé informační tabule, které se třetí den v Tišnově nechaly vytisknout a zalaminovat. Čtvrtý den pak terciáni své panely nainstalovali v terénu a vyznačili k nim naučnou stezku, aby si je mohli prohlédnout i studenti kvart. To nám počasí už bohužel neumožnilo. Také kvartáni měli na škole v přírodě svůj aktivní program. Dostali za úkol připravit si a sehrát schvalování změny územního plánu obce Heroltice, v němž měla být zakotvena výstavba středně velkého vodního díla na řece Svatce. Někteří studenti hráli role úředníků, kteří se na schvalování územního plánu podílí, jiní pak role občanů s velmi protichůdnými zájmy a názory. Po projednání změny územního plánu na veřejné schůzi v Herolticích a po přípravě dokumentu na stavebním úřadě v Tišnově se všichni zúčastnění na závěr této akce proměnili v tišnovské zastupitele. Zde už nehráli přidělené role, ale sami sebe a v závěrečném hlasování vyjádřili svůj názor na účelnost navrhovaného vodního díla. Je zajímavé, že v jedné třídě stavba bez vážnějších problémů prošla a v druhé byla stejně jasně zamítnuta... Na škole v přírodě jsme se zajímali i o to, jak se environmentální výchově věnují na jiných školách. Proto jsme navštívili základní školu v Tišnově, kde jsme si prohlédli stálou výstavu, kterou tam o kopci Květnici vybudovali přátelé školy za vydatné pomoci místních žáků.

Texty panelů naučné stezky Slunná, kterou vytvořili studenti 3. ag:

1. obec Heroltice

Obec Heroltice se nachází mezi kopci Velká Dřínová, Strážná a řekou Svratkou. Strážná je nejvyšší vrchol v okolí Heroltic. Na Velké Dřínové se nacházejí chráněné druhy rostlin a živočichů.

Obec byla založena zemanem Herultem kolem 11. století. Z roku 1316 pochází první písemná zmínka o obci. Roku 1536 byla obec připojena k obci Vohančice. Po třicetileté válce zpustla, poté byla znovu osídlována.

V 19. století byla ve staré chalupě vybudována škola. Roku 1854 škola vyhořela a nová nebyla vybudována.

Roku 1810 zde byla postavena kaplička sloužící také jako zvonice. Patronem vesnice je Jan z Nepomuku, jehož socha stojí pod kapličkou.

2. pozůstatky těžby železných rud

V těchto oblastech se těžily železné rudy. Pozůstatkem jsou dvě štoly. Starší pochází ze středověku, mladší byla uzavřena kvůli bezpečnosti, a tak původní velký vchod nahradila zevnitř zamřížovaná roura. Ta teď slouží jako vletový otvor uvnitř žijícím netopýřům.

Starší štola má vchody zavalené zeminou, a tak místo nich zbyly jen malé průduchy, jenž poskytují úkryt jezevcům, liškám a jiným zvířatům.

Na druhé straně potoka jsou krápníkové jeskyně objevené Karlem Lopraisem.

3. Pejšovský potok

Pejšovský potok je jedním z přítoků Svratky (vlévá se do něj Maršovský potok). V potoce můžete vidět živočichy jako chrostík, pijavice apod. Kolem potoka je i bohaté rostlinstvo. Roste zde jahoda lesní anebo blatouch bahenní. Na stráni, která je naproti, roste třeba rozrazil rezekvítek, knotovka lesní, náprstník žlutý nebo zvonek kopřivolistý. Potok leží v ochranném pásmu II. stupně. Díky výskytu železa můžete v údolí Pejšovského potoka pozorovat kameny zbarvené do ruda nebo do oranžova.

Po proudu potoka stojí zbytky zdi neznámého stáří a původu. Nejspíše to byla hráz.

4. hospodářské využití lesa

Lesy v okolí přírodní rezervace Slunná patří městu Brnu a na rozdíl od pralesa jsou hospodářsky využívány. Projevuje se to kácením a vysazováním nových stromů. Původní porosty buků a dubů jsou nahrazovány zde nepůvodními smrkem a místy i douglaskami. O dávné těžbě dřeva svědčí úvozy dnes již nepoužívaných cest. O zvěř se stará myslivecké sdružení Březina. O jeho činnosti svědčí výstavba posedů a krmelců v okolí. V blízkosti posedu se nachází několik kališť. To jsou bahnitá místa, kde se divoká prasata a jiná zvěř válí a tím se zbavuje parazitů.

5. živočichové v pralese Slunná

V pralese Slunná je velká rozmanitost živočišných druhů. Především tu žije mnoho druhů pavouků a hmyzu. Žije zde například ruměnice pospolná, kněžice zrnitá, chrobák veliký, stonožka škvorová, lumek královský. Na jaře tu poletuje spousta pářících se pakomárů a vážek.

Po dešti se objevuje spousta obojživelníků, hlemýžďů a slimáků. Jmenujme například mloka skvrnitého, skokana štíhlého, hlemýžď zahradního, plamatku lesní a slimáka největšího. V okolí můžete spatřit skupinky divokých prasat, srn a zajíců. Z korun stromů je slyšet zpěv ptáků.

6. rostliny v pralese Slunná

Dominantou pralesa jsou vysoké, mocné stromy – buky a javory, v menší míře lípy, habry a jedle. Během roku rozkvétají chráněný brambořík evropský a jedovaté vraní oko čtyřlisté. Nachází se zde dokonce vzácné nezelené květiny hlístník hnízdák a podbílek šupinatý.

V mechovém patře můžeme nalézt různé kapradiny, například bukovec kapradovitý, a mechy, které zde rostou hlavně na pařezech a padlých stromech. Různé scenérie jako vyvrácené stromy, nádory na stromech nebo stinná místa s houbami, například troudnatec kopinovitý a štítovka žíhaná, vytváří nádhernou, člověkem nezasaženou oblast.

Texty panelů naučné stezky Cesta k pralesu, kterou vytvořili studenti 3. bg:

1. podél Svratky

Vítejte, dostali jste se na naučnou stezku vedoucí k pralesu Slunná. Doufáme, že se Vám cesta bude líbit!

Cesta kolem Svratky

Začátek cesty bude kamenitý a úzký. Strmý vápencový sráz je krytý tenkou vrstvou podzolové půdy. Na vrbách podél řeky můžete najít chomáče uschlé trávy, které se zde zachytily při povodních. Dále upozornujeme na kluzkost vápenců po dešti. Po překonání obtížného terénu vás čeká cesta loukou. Stezka stále pokračuje podél Svratky.

Obratlovci: kukačka obecná, sýkora uhelníček

Bezobratlí: hlemýžď zahradní, plzák hnědý

Stromy: vrba jíva, habr obecný, javor klen

Byliny: kopřiva dvoudomá, hluchavka bílá

2. Šárka

Okolo druhého stanoviště roste spousta druhů rostlin, ty nejrozšířenější druhy vám zde popíšeme:

kostival lékařský (*Symphytum officinale*) z čeledi brutnákovitých. Setkáme se s ním na březích, v příkopech a na mokřích loukách.

kakost lesní (*Thyselium palustre*) patří do čeledi kakostovitých, stonek je přímý s velkými dlanitými sedmidílnými listy.

vlaštovičník větší (*Chelidanium majus*) náleží čeledi mákovitých. Dorůstá výšky 30-50 cm. Lodyha je vzpřímená a rozvětvená, na lomu roní oranžové mléko.

hluchavka pitulník (*Lamium galeobdolon*) vytrvalá bylina se žlutými květy, lodyha je 10-40 cm vysoká, rozřeseně chlupatá až olýsalá.

zvonek rozkladitý (*Campanula patula*) květy jsou až do poloviny rozeklané, listy jsou podlouhlé, vejčité a vroubkované.

vikev plotní (*Vicia septum*) patří do čeledi bobovitých. Její listy jsou vzpřímené, složené z 8-16 lístků. Stonek se upíná pomocí listových úponků.

3. pod Velkou Dřínovou

Hlavními dominantami jsou kopce Velká a Malá Dřínová (351 a 376 m n. m.). Spolu s dalšími kopci tvoří rozmanitá údolí, která se stala oblíbeným místem chatařů. Kopce jsou většinou zalesněny smíšenými lesy, které byly za 2. sv. války vhodné pro partyzány.

V blízkosti se nachází např.:

- silný pramen pitné vody, který zásobuje celý Tišnov
- v minulosti stříbrné doly, které jsou nyní uzavřené
- krasový útvar, ten je také veřejnosti uzavřen, protože není bezpečně zajištěn

Flóra: pryskyřník prudký, smetánka lékařská, kaprad' samec

Fauna: skokan hnědý, mlok skvrnitý

4. Maršovský žleb

Právě se nacházíte na soutoku Pejšovského a Maršovského potoka, který se dále vlévá do Svratky. Po celé délce obou potoků jsou malé splavy. Nedaleko odtud, proti proudu Maršovského potoka, kdysi stával mostek. Kdysi. Zeď, kterou vidíte na druhé fotografii, se nachází na okraji louky u Pejšovského potoka. Neví se přesně k čemu tato zeď sloužila, ale dost možná to byla hráz, která umožňovala nahromadění vody v potoce. Když se hráz uvolnila, lidé poslali klády po proudu, aby je nemuseli tahat. Zajímavostí také je, že louku lemují třešně. Bohužel ale nevíme, proč jsou vysazené podél celé louky. Když půjdete dál po stezce, nalevo uvidíte travnatou stráň, po jejímž překonání budete mít krásný výhled na Tišnov a okolí.

5. hospodaření v lese

Maršovským žlebem protéká Maršovský potok, který se každý rok na jaře pravidelně rozvodňuje. Díky naplaveninám, které s sebou velká voda přináší, se jeho tok každý rok mění. Přibližně jednou za 10 let se zde pokácí stromy, které se na místě zpracovávají na štěpy a odváží se do teplárny v Brně. Jsou zde slyšet zvuky z lomu, vzdáleného asi 1 km od tohoto stanoviště. Lom se nachází v katastru obce Lažánky, jeho rozloha je přibližně 600 m² a nadmořská výška je 287 m n. m. Vytěžený kámen se přibližně každých 15 minut odváží nákladními automobily směrem přes Heroltice.

6. prales Slunná

Přírodní rezervace Slunná (založená roku 1992) leží nad údolím maršovského potoka, poblíž obcí Heroltice, Lažánky, Maršov, Pejšov, Vohančice a Deblín. Je to zbytek jedlo-bukovo-lípového pralesa s výskytem chráněných rostlin a živočichů, který je podobný východokarpatským pralesům. Roste zde brambořík nachový, okrotice dlouholistá a kyčelnice devítilistá, je tu dokonce i nejmohutnější strom Tišnovska. Ve zdejších stromech hnízdí holub doupňák, žije tady i vzácný mlok skvrnitý a množství hmyzu, například červenáček ohnivý (viz obrázek vpravo).

Územní plán a jeho změny

Na škole v přírodě v Herolticích se studenti kvart seznámili s postupem při projednávání změny územního plánu. Jejím předmětem byla snaha zahrnout do územního plánu obce Heroltice výstavbu vodního díla na Svratce. (Jednalo se o fiktivní problém, výstavba vodního díla zde v současnosti není navržena.) Tato aktivita měla tři fáze. V první byli studenti uvedeni do problematiky a rozdělili si role. Ve druhé si účastníci promysleli svá stanoviska předurčené rolí, kterou hráli. Projektanti připravili a do mapy zaznačili konkrétní návrh stavby a její dopad na zdejší krajinu. Třetí závěrečná fáze měla dvě části. Nejprve proběhla veřejná schůze svolaná k projednání změny územního plánu obce Heroltice, potom následovalo jednání Rady a Zastupitelstva města Tišnova zakončené hlasováním o provedení navrhované změny územního plánu. V této chvíli každý student již hlasoval za sebe a vyjádřil tím své osobní stanovisko. Aktivita proběhla zvlášť ve třídě 4. ag a zvlášť ve třídě 4. bg. Je zajímavé, že v jednom případě byla výstavba vodního díla schválena a v druhém nebyla.

**Odbor regionálního rozvoje a stavební úřad Městského úřadu v Tišnově
náměstí Míru 111, 666 19 Tišnov**

VEŘEJNÁ VYHLÁŠKA

Odbor regionálního rozvoje a stavební úřad Městského úřadu v Tišnově (ORRSÚ MěÚ Tišnov) jako příslušný orgán územního plánování oznamuje ve smyslu ' 21 odst. (2) zákona č. 50/1976 Sb. O územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších novel téhož zákona

**veřejné jednání:
koncept**

**ZMĚNY ÚZEMNÍHO PLÁNU OBCE HEROLTICE
VYPLÝVAJÍCÍ Z VÝSTAVBY VODNÍHO DÍLA HEROLTICE (VDH)**

Koncept bude vystaven

od pondělí 24. dubna do středy 31. května 2006 v jídelně RZ DPmB Brněnka v Herolticích

Veřejné jednání se bude konat

Ve středu 31. května 2006 ve hod. v jídelně RZ DPmB Brněnka v Herolticích

K projednání konceptu změny ÚPoH mohou vlastníci pozemků a staveb podat své námítky na ORRSÚ MěÚ Tišnov, náměstí Míru 111, 666 19 Tišnov do 30 dnů od veřejného jednání. Ostatní mohou uplatnit své připomínky ve stejné lhůtě tamtéž. K námítkám a připomínkám podaným po uvedené lhůtě se nepřihlíží.

Mgr. Michal Knecht
vedoucí odboru

Vyřizuje: Ing. Hana Červenková (tel. 549 439 757), Soňa Matúšková (tel. 549 439 748)

Datum vyvěšení vyhlášky je totožné s datem vystavení konceptu.

Vyvěšeno:

Sňato:

Podklady:

Zadavatel: Povodí Moravy (1)

V tomto okamžiku je zastupitelstvem města Tišnova schváleno zadání na zpracování změny územního plánu Heroltic vyplývající z návrhu vybudovat vodní nádrž na řece Svatce.

Modelová situace: rozdíl oproti skutečnosti v tom, že v údolí je pouze pět chat.

Projektanti (4)

dva týmy projektantů po dvou osobách

Zadání pro projektanty:

Navrhnout přehradní nádrž na řece Svatce na území k.ú. Heroltice a zdůvodnit účelnost stavby. Účel nádrže: protipovodňová ochrana, energetické využití, rekreace.

Podklady: mapa 1:10 000, údaje o průtocích, stávající územní plán = dnešní stav

Dokumenty: návrh na změnu územního plánu Heroltic, zemědělská příloha, základní situace, dopravní řešení, inženýrské sítě

Vedoucí stavebního úřadu v Tišnově (1)

Pracovníci stavebního úřadu (2)

Starosta obce Heroltice (1)

Další členové obecní rady v Herolticích (2)

Zapisovatel na veřejném projednávání (1)

DOS: hygienická stanice (0)

Odbor dopravy MěÚ Tišnova (1)

Ministerstvo životního prostředí – ochrana ložisek + ochrana zemědělského půdního fondu (1)

Hasičský záchranný sbor JMK, územní odbor Tišnov (0)

Vojenská ubytovací a stavební správa (0)

Odbor vodního a lesního hospodářství (1)

Odbor památkové péče (0)
Odbor životního prostředí (1)
Stanoviska sousedních obcí (Veverská Bítýška, Březina 1)
Stanovisko Heroltic (obecní rada)
Úředník JMKÚ – odbor územního plánování a stavebního řízení

Účastníci veřejného projednávání z řad občanů: (10-13)

vlastník zatopené chaty
vlastník nezatopené chaty
vlastník zatopené louky
vášnivý rybář
občan Heroltic fandící stavbě
občan Heroltic odpůrce stavby
vášnivý vodák
ekologický aktivista
vlastník rekreačního zařízení
Vodovody a kanalizace Tišnov
(další osoby z Heroltic)

Role:

Zadavatel: *Michal Kavan, Simona Hollá*

Projektanti Aquatis: *Bohuslav Zmek, Jan Horák, Štěpán Vašut, Filip Klabusay*

Projektant Hydroprojekt: *Jana Petráková, Jana Šotnarová, Silvie Sloupová, Filip Kessner*

Vedoucí stavebního úřadu: *Jaromír Kala, Jana Andělová*

Pracovníci stavebního úřadu: *Barbora Cenková, Klára Benešová, Petra Cenková, Eva Hrdličková*

Dotčené orgány správy:

Odbor životního prostředí: *Karolína Wernerová, Nikola Jarolínová*

Odbor vodního a lesního hospodářství: *Helena Valouchová, Petra Cvrkalová*

Odbor dopravy: *Adam Zemek, Jindřich Jašek*

Ministerstvo životního prostředí
(ochrana ložisek a zemědělského půdního fondu): *David Klaška*

Zastupitelstvo obce Heroltice:

Starosta obce Heroltice: *Jana Ošmerová, Veronika Batelková*

Členové obecní rady obce Herotice: *Jakub Moučka, Markéta Hudečková, Kristýna Hrušková*

Zapisovatel veřejného jednání: *Vendula Poncová, Adéla Šedová*

Další:

Stanovisko sousedních obcí: *Vojtěch Bartl, Dominik Chmelař*

Vodovody a kanalizace Tišnov: *Marek Le Xuan, Pavel Hanuš*

Občané Heroltic:

Vlastník zatopené chaty: *Jakub Fajnor, Marie Moravcová*

Vlastník zatopené louky: *Aneta Ambrozová, Monika Peterková*

Vlastník nezatopené chaty: *Jiří Staněk, Lukáš Pohan*

Vlastník rekreačního zařízení: *Alena Lososová, Jan Sítař*

Rybář: *Marek Horák, Michal Šodek*

Myslivec: *Lukáš Režňák*

Vodák: *Alena Kroupová, Jitka Glosová*

Ekologický aktivista: *Michal Horák, Gustav Galík, Veronika Kupková*

Občan Heroltic odpůrce stavby: *Jan Růžička, Monica Reichlová*

Občan Heroltic příznivce stavby: *Pavel Brückner, Viktor Kučera*

Občan Heroltic s neutrálním názorem na stavbu: *David Savič*

Projektový týden

Vyvrcholením celého našeho snažení byl závěrečný projektový týden, který byl určen studentům kvart. Studenti kvart se během něho seznámili s činností Agentury ochrany přírody a krajiny, Veroniky, Hnutí Duha, Děti Země, Ekocentra a podle svého zájmu se zúčastnili buď exkurze do modřické čističky odpadních vod, nebo do rekultivovaného Růženina lomu na Hádech. Především však byl tento týden ve znamení tvorby a prezentací studentských prací s tematikou životního prostředí. Naši studenti vytvořili řadu zajímavých prací a potěšilo nás, že jejich úroveň byla vyrovnanější než v předchozím projektu Voda. Za rok se naši studenti opět zdokonalili v používání moderní techniky, prezentace práce na počítači s využitím dataprojektoru je pro ně už naprostou samozřejmostí, mnozí používají digitální fotoaparáty i videokamery a pozitivní je i to, že většina ze skupinek se nespokojila se získáním informací v literatuře nebo na internetu, ale zašla si do terénu nebo navštívila lidi, kteří se problematikou, kterou si vybrali za své téma, profesionálně zabývají. Projekt Zelený kamínek splnil téměř všechna naše očekávání a především ukázal cestu, jak by se v rámci nového pojetí výuky na našich školách dala pojímat tzv. průřezová témata, mezi něž byla environmentální výchova zařazena.

Úklid Moravského krasu 2006, 2007, 2008

Od roku 2001 uklízí brněnští pionýři jižní část Moravského krasu. Od samého počátku je organizátorem této akce profesor Urban, bývalý vedoucí Zeměpisné společnosti „Po cestách vlasti“. Vlastně bylo jen otázkou času, kdy navrhne uspořádat obdobnou akci i na naší škole. Doba uzrála v roce 2006. První naší akce na úklid jižní části Moravského krasu se zúčastnilo 6 profesorů a více než 80 studentů, z nichž polovina byla z vyššího gymnázia. Přestože podobné akce probíhaly v této oblasti již pět let, nasbírali jsme dva velké kontejnery odpadků. Akci jsme uspořádali ve spolupráci se Správou CHKO Moravský kras a Lesy ČR. Tyto organizace se postaraly o svoz a likvidaci námi nasbíraného odpadu. Úklid proběhl koncem dubna a vyšlo nám počasí. Udělali jsme skutečně velký kus práce a všichni účastníci byli s jejím průběhem a výsledky velmi spokojeni. Po tomto úspěchu jsme se rozhodli, že v úklidech Moravského krasu budeme pokračovat i v dalších letech. Zatímco z nižšího gymnázia se dalších úklidů zúčastnily všechny třídy (v loňském roce 160 studentů, v letošním roce 182 studentů), zapojit studenty z vyššího gymnázia se nedaří. Vloni se akce zúčastnilo 10 studentů, letos nikdo. Naše pravidelné uklízení jižní části Moravského krasu má svůj dopad na činnost brněnských pionýrů. V roce 2007 se přesunuli do střední části Moravského krasu, letos si vzali „volno“, ale současně už dali vědět, že déle rozhodně odpočívat nechtějí.

Vlastní průběh sběru

Každá třída postupuje po vlastní předem určené trase. Odpadky sbíráme do igelitek. Snažíme se jich sesbírat co nejvíce, a proto je hledáme i v různých prohlubních a dalších skrýších, do trnitých keřů však pro ně nelezeme! Pytle naplňujeme až na místě, odkud se budou odvážet (jinak jsou těžké a špatně se s nimi manipuluje – hrozí zašpinění či dokonce poranění).

Zásadně nesbíráme použité toaletní papíry, stavební odpad, příliš těžké věci či mršiny zvířat. Pokud nalezneme injekční stříkačky, nepanikaříme a nevoláme policii. Učitel (pokud si troufne) dá opatrně jehly do PET láhve, tu uzavře a teprve pak ji dá do pytle. V žádném případě se nesmí jehly dávat do pytle volně, mohlo by dojít k poranění!

Každoročně nalezneme něco pozoruhodného. Dost často to jsou občanské průkazy, které odevzdáváme na policejní služebně. Ostatní atraktivní předměty (např. drobné mince apod.) si ponechává „šťastný“ nálezce. Pytle odkládáme jen na domluvených místech, věci, které se do pytlů nevejdou, pokládáme vedle nich.

Akce roku 2007

V roce 2007 jsme se environmentální výchově příliš nevěnovali, několik menších akcí však přece jenom proběhlo. Zopakovali jsme úspěšné akce z loňského roku. Dvě třídy strávily svůj školní výlet ve středisku ekologické výchovy v Krásensku. Obě sekundy jely do Lednice na akci Kvakoš. V září, na úvodní seznamovací škole v přírodě, navštívily obě primy Ekologické informační centrum v Krátké, kde se zúčastnily kratšího výukového programu. V téže víse potom zamířili na blízkou ekofarmu manželů Konvalinkových. Primáni se zde seznámili s nelehkým životem dnešních ekozemědělců a prohlédli si domácí zvířata.

Celodenní akce Kvakoš, kterou pořádalo centrum ekologické výchovy Pálava, byla zaměřená na poznávání vodního ptactva a přírody lužního lesa. První část trasy tohoto poznávacího výletu vedla od lednického zámku k minaretu. Během ní studenti pozorovali ptáky a postupně vyplňovali pracovní list. Kromě kachen, labutí, čírek, poláků, zrzohlávek, volavek i kvakošů se nám poštěstilo spatřit i zajímavé druhy hmyzu, např. mravence lužního či roháče obecného. U minaretu jsme si zahráli ekohru a potom jsme vystoupili na jeho ochoz, abychom se pokochali úchvatným pohledem na zámek, rybník s ostrovy a rozsáhlé lužní lesy. Od minaretu jsme pokračovali lodí po bočním rameni řeky Dyje. I zde jsme viděli mnoho zajímavých živočichů, z nichž nejvíce nás zaujala exotická želva nádherná, která tu v posledních letech zdomácněla.

Projekt Mravenec

Projekt Mravenec, který probíhal ve školním roce 2007-08, zahrnoval pětidenní environmentální školu v přírodě v Nesměři na Velkomeziříčsku, které se zúčastnilo 59 studentů obou našich tercií, a další aktivity propagující environmentální výchovu na Gymnáziu Brno, tř. Jaroše 14.

Hlavní náplní projektu Mravenec bylo rozvíjení environmentálního citění a vědomostí studentů tercií. Na příkladě lesních mravenců se seznámili s problematikou aktivního a přitom pozitivního pojetí ochrany přírody. Pro zájemce byla uspořádána i návštěva programu Střediska ekologické výchovy Ostrůvek ve Velkém Meziříčí. Své zkušenosti s rozvíjením environmentální výchovy jsme mohli prezentovat na výstavě uspořádané v prostorách naší školy a vydali jsme i tištěný sborníček.

V rámci projektu Mravenec jsme objevovali a realizovali nové formy environmentální výchovy na nižším stupni osmiletých gymnázií, které kladly větší důraz na jejich emocionální vyznění. To hlavní v sobě ukrývala symbolika názvu. Každý z nás, podobně jako mravenec, který přes svou nepatrnou velikost díky své píli a vytrvalosti dokáže nezanedbatelné věci, může, pokud bude skutečně chtít, vydatně přispět ke zlepšení životního prostředí.

Podrobný časový a pracovní harmonogram realizace projektu a jeho částí			
přípravná fáze	do 14. 3.	podání projektu na MŠMT	
	do 23. 5.	příprava na školu v přírodě (vše o životě mravenců, písňe o mravencích, mravenci v literatuře, výroba figurek pro geocaching, přípravná schůzka koordinátorů aktivit projektů	
zahájení projektu	do 23. 5.	úvodní společná schůzka účastníků projektu, seznámení s průběhem projektu a vytvoření pracovních skupin	
škola v přírodě	26. - 30. 5.	po	návštěva přírodní památky Šebeň s nejvyšší koncentrací mravenišť v ČR
		út	geocaching stavba mravenišť, výtvarná činnost v krajině (land-art)
		st	celodenní výlet spojený s návštěvou Střediska ekologické výchovy Ostrůvek ve Velkém Meziříčí
		čt	scénka ze života mravenců (inspirovaná japonskou pohádkou) soutěžní hra Milionář (všemožné vědomosti o mravencích)
		pá	ekologická hra Mravenci s takticko-bojovými prvky
výstava o projektu Mravenec	2. - 20. 6.	příprava výstavy	
	23.- 27. 6.	výstava v budově nižšího gymnázia na Příční	
	září 2008	výstava v budově vyššího gymnázia na tř. Kpt. Jaroše	
	leden 2009	opakovaná výstava v budově VG na tř. Kpt. Jaroše	
zakončení projektu se studenty	do 27. 6.	Závěrečná společná schůzka účastníků projektu, na které dojde k zakončení a zhodnocení projektu	
sborníček o environmentální výchově na naší škole	do 31.7.	napsání příspěvků, sestavení sborníčku	
	do 29.8.	vytištění sborníčku	
vyúčtování a věcné vyhodnocení projektu	do 31. 1. 2009	zaslání vyúčtování a hodnotící zprávy	

Škola v přírodě v Nesměři

Naše školy v přírodě si prošly poměrně zajímavým vývojem a jistě stojí za to si stručně připomenout jejich historii. Již před rokem 2000 jezdili studenti tercií a kvart na společnou školu v přírodě. Její náplň byla původně klasická, ale postupně se přeměnila v aktivní turisticko-vlastivědný a přírodovědný průzkum určité oblasti, doplněný o sportovní a umělecké aktivity (land-art).

Výraznou změnu v této koncepci přinesla škola v přírodě v Herolticích uskutečněná v roce 2006, která byla prioritně zaměřená na environmentální výchovu. Následující rok jsme se v Janově u Slavonic vrátili k osvědčenému zaměření, ale přichází jiná podstatná změna – škola v přírodě přestává být kolosem pro čtyři třídy (tercie a kvarty dohromady) a stává se komorněji laděnou akcí určenou pouze pro studenty tercií, což nám umožnilo dát této akci výrazně vyšší emocionální náboj. V Nesměři 2008 jsme zúročili pozitivní zkušenosti z předchozích dvou let. Podobně jako v Herolticích nebyla ani tato škola v přírodě striktně monotematická, neboť rovněž prvky umění provozovaného v krajině (land-art) a vlastivědného poznávání nadále považujeme za neméně zajímavé a nosné.

Hlavní cíle školy v přírodě:

- Prožít příjemných pět dní.
- Přispět ke zlepšení a utužení vztahů v třídních kolektivech.
- Rozvíjet přitažlivými formami environmentální výchovu.
- Formou kroužků uskutečnit aktivity, které nelze realizovat ve škole.

Program školy v přírodě:

den	dopoledne	odpoledne		večer	
pondělí	exkurze Šebeň	kroužky	volno, sport	hra	
úterý	geocaching	kroužky	land-art	volno	
středa	celodenní výlet			diskotéka	
čtvrtek	kroužky	nošení dřeva	šifrovačka	volno, sport	táborák
pátek	úklid	hra	odjezd		

Složení zájmových skupinek a náplň jejich činnosti:

- Zdravotníci (vedl Jiří Martínek)
Galbová, Glatz, Král, Vaněk, Žárský, Červenková, Dřimalová, Hanušová, Chaloupková, Kladenská, Kubová a Stančková
- Fotografové (vedl prof. Pataki)
Lososová, Peštuková, Píšala, Fraj, Kipila, Malec, Sotolář, Šmikmátorová a Wegschmiedová
- Biologové (vedla prof. Kučerová)
Bergerová, Ficová, Kuric, Nekvapil, Paluřík, Skotnicová, Steindl, Šuráňová, Tichý, Vítek a Votroubková
- Dramatici (vedl prof. Pulkrábek)
Karpilovský, Kiktová, Dohnal, Laža, Michenka, Muselíková, Prokešová, Sobola, Srnec a Tran
- Táborníci (vedl prof. Urban)
Fiala, Chukir, Kučera, Macharáček, Martincová, Martínek, Ostrá, Řehoř, Trubák, Zakopal a Zátropa
- Sportovci (vedl prof. Kopecký)
Honek, Horáček, Chomát, Krejčíř, Lexa, Nazarčuk, Různar, Skřička a Vlašic

Pondělí

Školu v přírodě jsme zahájili návštěvou přírodní památky Šebeň. Cestou jsme se zdrželi v dopravní zácpě a řidiči autobusů pak měli velmi naspěch, proto jsme museli prohlídku chráněného území značně zkrátit. Po obědě a zabydlení začaly kroužky. Po nich bylo volno, večere a hra s lístečky, na kterých byly napsány různé dvojice vět či slov týkajících se ekologických problémů současnosti. Studenti si lístečky nasbírali na vyfáborkované trase cesty k nedaleké zřícenině. Po ukončení školy v přírodě měli studenti za úkol vybrat z dvojice vět či slov to, které více preferují, nalepit je na volný list papíru a odevzdat. Příští rok bychom se chtěli nejrozporuplnějším tématům ve škole více věnovat.

Den očima studentů:

Při cestě na ŠVP jsme se zastavili v lese u Šebeně, abychom si prošli oblast plnou mravenišť. Byly jich tu stovky. Podle informační cedule tu žije přibližně jedna miliarda mravenců. Spousta mravenišť však byla opuštěná, jiná byla až 1,5 vysoká a mravenci se v nich doslova hemžili.

Jednou z nejlepších her školy v přírodě byla podle mě večerní hra s lístečky. Díky ní jsme si hned první den mohli užít běhání po lese a hledání pokladu. Tato hra nás dovedla prostřednictvím nalezených lístečků k zamyšlení nad důležitými otázkami dnešního světa.

Večer jsme se vydali na krátkou procházku ke zřícenině hradu Templštejn. Šli jsme podle žlutých nebo červených fáborků, které zde zavěsili táborníci. U každého fáborku (kromě toho v kopřivách!) byly papírky s různými otázkami. U zříceniny jsme si vzali imitaci mravenčí kukly a vrátili se zpět po jiné cestě.

Otázky z pondělní hry a vyhodnocení odpovědí studentů 3. ag:

Na každém ze 42 lístečků byly napsány dvě slovní spojení, které stručně a bez dalších upřesňujících komentářů charakterizovaly jeden z problémů, kterými se zabývají (nebo podle našeho názoru by se měly zabývat) ekologická hnutí a organizace. Studenti měli týden na to, aby si ze dvou uvedených možností vybrali tu, jež preferují. Nic neměli zdůvodňovat, jednalo se pouze o zjištění jejich názoru na daný problém. Vyhodnoceny byly odpovědi 27 studentů 3. ag, tři studenti této třídy vypracované odpovědi ve stanoveném termínu nedodali. V případě, že se student nedokázal jednoznačně přiklonit k jedné z uvedených možností, případně nechápal o čem je řeč, mohl nechat otázku nezodpovězenou. V následném přehledu jsou otázky seřazené od nejjednoznačněji zodpovězených

až po ty, u nichž byly v odpovědích oba názory zastoupeny zcela vyrovnaně. Z důvodu přehlednosti zápisu jsou slovní spojení poněkud zkrácená, jejich smysl je však zachován a věříme, že bude čtenáři dobře srozumitelný.

konkrétní práce pro přírodu : protestní akce	23:0	(4)
recyklace odpadů : spalovny	21:1	(5)
postupný útlum těžby uhlí na Mostecku : další těžba hnědého uhlí	21:2	(4)
testování kosmetiky na dobrovolnících : testování na zvířatech	22:3	(2)
běžné kolísání teplot : globální oteplení	23:4	(0)
jaderné elektrárny : větrné elektrárny	22:5	(0)
chleba : bionafta	20:4	(3)
rys : srnec	19:5	(3)
dokonalé pokrytí oblasti signálem : kopce bez vysílačů	18:4	(5)
pohyb v ch. ú. jen po cestách : volný a neomezený pohyb v ch. ú.	19:6	(2)
Fair trade : levné potraviny	17:5	(5)
živý vánoční stromek : umělý vánoční stromek	18:6	(3)
samovolný vývoj chráněných území : plánovitá řízená péče o ch. ú.	19:7	(1)
hledání nových zdrojů : omezení spotřeby	18:7	(2)
zachování brněnského nádraží : odsun nádraží	16:6	(5)
R43 mimo Brno : R43 přes Bystrc	16:6	(5)
sportovní oddíl : ekologické sdružení	16:6	(5)
kapři : čolci	17:7	(3)
volně přístupné jeskyně : uzavřené jeskyně	17:8	(2)
rozšiřování lesů v ČR : rozšiřování polí v ČR	18:9	(0)
rozvoj turistiky : turisticky nepřístupné oblasti	16:8	(3)
chráněné území : hospodářský užitek	16:8	(3)
ekonomický růst : trvale udržitelný rozvoj	16:9	(2)
strom : bobr	16:9	(2)
vratné skleněné láhve : PET láhve	13:9	(5)
pole a plantáže pro místní obyvatele : africké národní parky	14:10	(3)
golfové hřiště : ladem ležící půda	14:10	(3)
mediální výchova : environmentální výchova	10:7	(10)

papírové pytlíky : igelitové sáčky	12:9	(6)
svobodný Tibet : obchod s Čínou	13:10	(4)
umělý sníh (jistota) : přírodní sníh (nejistota)	14:11	(2)
biopotraviny : geneticky modifikované plodiny	14:12	(1)
švestky : banány	14:12	(1)
uspokojení základních životních potřeb : ideály	14:12	(1)
finanční příspěvky : dobrovolná práce	11:10	(6)
protipovodňová opatření : revitalizace říčních toků	12:11	(4)
bohatství, peníze : ideály	12:11	(4)
legalizace marihuany : omezení dostupnosti alkoholu a cigaret	12:11	(4)
dražší jablko od nás : levnější jablko z dovozu	13:12	(2)
bezpečný pobyt v přírodě : návrat velkých šelem	13:12	(2)
neomezená osobní práva a svobody : podřízení zájmům celku	14:13	(0)
auta : vlaky	13:13	(1)

V komentování zjištěných výsledků budeme raději opatrnější. Počet dotázaných je malý. Výsledky ve třídě 3. bg mohly být zcela jiné. Navíc každý si mohl pod danými slovními spojeními představit cokoli. Proto se omezím pouze na sedm otázek, u nichž se názory nejvíce shodovaly. Je z nich zřejmé, že studenti preferují čisté ovzduší a mají rádi zvířata. Rovněž nijak nesdílí obavy z globálního oteplování, rozvoje jaderné energetiky či nadšení z biopaliv. V těchto třech případech je dost možné, že naši studenti jsou silně ovlivněni názory svých vyučujících fyziky a zeměpisu, kteří odmítají iracionální návrhy některých politiků a hnutí ke zpomalení růstu teploty na Zemi. Těší nás, že prakticky všichni naši studenti dávají přednost konkrétní pomoci přírodě včetně třídění odpadu. Přejeme si, aby v těchto svých názorech vytrvali a předávali je dále.

Úterý

Úterní dopoledne jsme zasvětili seznámení s GPS přístroji. Nejprve každá třída ukrývala mravenčí kukly a zaměřovala polohu skrýší, potom hledala kukly schované druhou třídou. Odpoledne bylo velké vedro, a proto jsme se všichni osvěžili koupelí v řece Oslavě. Po kroužcích následovala stavba mravenišť pojatá jako umělecká činnost v krajině (land-art). Večer bylo volno. Většina studentů sportovala nebo hrála různé hry. Nikdo se nenudil a nikdo ani nezlobil.

Den očima studentů:

Hra zaměřování mravenčích kukel GPS přístroji a jejich následné hledání mě celkem bavila. Pro všechny to byl stručný úvod k používání outdoorových GPS přístrojů, které jsou pořád přístupnější. Používají se i ke hře geocaching, která je stále populárnější.

Kroužek biologů byl perfektní. Celou dobu jsme se brouzdali v blízkosti řeky a lovíli breberky (vodní živočichy). Také jsme si zkusili ověřit znalosti ze sekundy a poznat květiny, které u řeky rostly. Když už jsme byli utahaní z jejich poznávání, převlékli jsme se do plavek a šli se koupat do chladných vod řeky. Doufám, že za rok se uskuteční podobná akce.

Odpoledne jsme šli do lesa, kde pro nás profesori připravili výbornou aktivitu. Po skupinkách jsme měli postavit co nejnápaditější land-art na téma mravenci. Tento úkol nebyl jen zkouškou naší kreativity, ale také umění spolupráce. Naše skupinka vytvořila malinko morbidnější, avšak vtipné dílo. Byl to úžasný zážitek, i když jsme nakonec nevyhráli.

Středa

Třetí den našich škol v přírodě bývá tradičně vyhrazen celodenním výletům. Po loňské dobré zkušenosti jsme i letos studentům nabídli k výběru tři různé varianty jak prožít tento den. Tentokrát se nabídnuté trasy výrazně lišily i svou délkou. Všechny trasy začínaly a končily v Nesměři. Nejdelší (24 km) nás zavedla do Velkého Meziříčí a do Balinského údolí, prostřední do Budišova (18 km) a nejkratší do Velkého Meziříčí (13 km). Studenti, kteří si vybrali nejkratší trasu, se ve středisku ekologické výchovy zúčastnili tříhodinového výukového programu o mořském rybolovu.

Po večeři byla diskotéka a po ní odešli táborníci na noční pochod. Po zdolání asi dvou kilometrů si postavili stany, v nichž přespali. Noc proběhla klidně a ráno všichni přišli v pořádku na snídani.

Den očima studentů:

Nejdříve jsme navštívili Velké Meziříčí, jeho historické centrum a hlavně kostelní věž, ze které byl nádherný rozhled na celé město. Dále jsme šli podél řeky Balinky krásným údolím, ve kterém žije mnoho chráněných živočichů. Na jeho konci se nám za pomoci rady devadesátileté stařenky podařilo najít vzácnou kolomaznou pec, o což se před námi bez úspěchu pokoušeli zřizovatelé tamní naučné stezky. Pročištěním odtokového otvoru jsme pec částečně zprovoznili. Odtud jsme vyrazili pochybnými neznačenými cestami, které nás, jen s drobným zablouděním, dovedly ke zdárnému konci.

Když jsme se ve středu ráno probudili, věděli jsme, že nás čeká náročný den. V čele s paní profesorkou Kučerovou a naším zdravotníkem jsme vyšli z tábora. Cesta do Budišova nám díky malebné přírodě a příjemnému kolektivu mých spolužáků utekla jako voda. Paprsky žhavého slunce nás zahnalý do chladných útrob místního zámku, v němž se nachází depozitář preparovaných živočichů z různých koutů světa. Myslím si, že výstava byla velmi zajímavá a každého nadchla. Většina z nás tu poprvé v životě viděla tasemnici. Při zpáteční cestě jsme zahlédli torzo starého větrného mlýna.

Program ve středisku ekologické výchovy byl pojat formou hry, v níž skupinky žáků vlastnily rybářské společnosti, které lovily ryby, obchodovaly s nimi a za výdělků kupovaly a udržovaly své lodě. Každé kolo (rok) bylo zakončené prezentací či kratší hrou. Poté byly zveřejněné výsledky a hrálo se další kolo. Všechny rybářské společnosti se vrhly na úlovek a s vidinou zisků lovily stále více ryb. Po pátém kole už byly téměř všechny ryby vyloveny a všechny firmy se zadlužily. V tom okamžiku byla hra ukončena, protože celý ekosystém byl totálně zničen.

Čtvrtek

Po náročném celodenním výletu následoval klidnější den. Dopoledne vyvrcholila činnost jednotlivých kroužků, po obědě následovala šifrovací soutěž. Šifry byly stejné jako ty loňské a opět se ukázalo, že v okamžiku, kdy jde do tuhého, většina našich studentů přestane dodržovat pravidla a nedovoleným způsobem si „dopomůže k úspěchu“. V pátek jsme se o tom ve 3.ag bavili a mnozí snad pochopili, že nečestná výhra za každou cenu je k ničemu. O týden později hrála 3.ag šifrovačku, kterou v rámci projektu Škola sobě pro ni připravili studenti ze 4.ag. Tentokrát už proběhlo vše, jak mělo. Večerní program se velmi vydařil. Nejprve jsme zhlédli dlouho očekávanou scénku dramatiků, potom vzplál táborák spojený s opékáním špekáčků, v jehož závěru proběhla soutěžní hra Milionář s velmi nápaditými otázkami týkajícími se mravenců. Hru uváděl profesor Pulkrábek, který se role moderátora zhostil jako skutečný profesionál. To, že skupinky nešlo vyvolávat zcela objektivně, vadilo pouze ambiciózním sportovcům, ostatní se přímo královsky bavili.

Den očima studentů:

V kroužku sportovců jsme se učili slaňovat a lozili jsme přes různé lanové překážky. Poslední den jsme si vyzkoušeli to, co jsme se naučili, a slaňovali jsme ze stožáru postaveného v táboře. Slanili ho všichni sportovci a také několik dobrovolníků.

Zdravotnický kroužek byl naprosto skvělý. Naučili jsme se spoustu nových věcí, které se nám budou hodit při první pomoci. Náš pan zdravotník byl moc milý a bylo s ním plno srandy. Vždy měl nějakou vtipnou hlášku, ale zároveň

nám vše důkladně vysvětlil a předvedl. Všichni jsme se moc těšili, až zas budeme sedět v kroužku u lesa a procvičovat například stabilizovanou polohu. Celé to bylo moc vydařené.

Šifrovačka dopadla podle očekávání, protože téměř nikdo nebyl schopen přesně dodržovat pravidla. Skoro všichni vzájemně spolupracovali. Nedivím se tomu, protože některé šifry byly opravdu těžké.

Musím pochválit scénář. Pohádkový příběh se odehrával v Japonsku a zprvu v něm mravenci nevystupovali (krom zatracených hmyzáků). Až v poslední scéně se z nich náhle stali hrdinové příběhu. Divadlo dopadlo výborně, i když sem tam se chybička přece jen vloudila. Ale byla to zábava a často se smálo nejenom publikum.

Na závěr večera začala hra Milionář. Vlastně nechápu, proč se jmenovala Milionář, když byla ve stylu hry Riskuj! Docela mě překvapilo, že nejtěžší otázkou pro ostatní skupinky bylo, jak se slovensky řekne mravenec.

Ukázka kvízových otázek:

Kategorie: Cizí jazyky

Slovensky se mravenec řekne:

- a) muraška
- b) mravka
- c) mravec**
- d) muravěj

Kategorie: Hudba

„Mravenci v kredenci, to prý nemá být, / žiju sám, nechávám všechno živé žít.“ Populární píseň Mravenci v kredenci nazpíval:

- a) Michal David
- b) Jaroslav Uhlíř
- c) Ivan Mládek**
- d) Václav Neckář

Kategorie: Náboženství a mytologie

Podle pověsti proměnila bohyně Pallas Athéna vílu Myrméx v mravence, protože si neprávem přivlastnila vynález:

- a) pluhu**
- b) lopaty
- c) pily
- d) kolovratu

Kategorie: Literatura

V pohádce Zlatovláska od Karla Jaromíra Erbena hlavní hrdina zachránil mravence:

- a) před uhořením**
- b) před utopením
- c) před medvědem
- d) před dřevorubci

Kategorie: Ferda Mravenec

Výše trestu v soudním procesu s Ferdou Mravencem za údajné napadení Berušky byla stanovena pomocí:

- a) kopretiny
- b) zvonku
- c) makovice
- d) pampelišky**

Kategorie: Biologie

Mravenčí dělnice krmí larvy potravou uchovávanou v tzv. sociálním žaludku. Tímto termínem se označuje:

- a) přední žaludek
- b) bachor
- c) roztažitelné vole**
- d) dvanácterník

Závěr divadelní hry Akinosukeho sen:

Osoby a obsazení:

MIJATA AKINOSUKE – Matěj Laža
PRVNÍ PŘÍTEL – Tomáš Srnec
DRUHÝ PŘÍTEL – Ondřej Sobola
KNÍŽE Z KOKUA – Ludmila Kiktová
CÍSAŘ Z TOKOJA – Mark Karpilovsky
PRVNÍ CEREMONIÁŘ – Tran Khanh Nghia
DRUHÝ CEREMONIÁŘ – Petr Michenka
GEJŠA/PRINCEZNA – Nikol Muselíková
DÉMON – Milan Dohnal
VYPRAVĚČ – Soňa Prokešová

VYPRAVĚČ: Akinosuke zmožený zármutkem se nechal kolébat houpáním nosítek a pomalu, pomalu upadal do spánku... když v tom se probudil – na své zahradě pod cedrovým stromem!

Nutná rychlá výměna scény, stejná jako v úvodu – Akinosuke opřený o strom a dva přátelé.

AKINOSUKE: Podivné!!!

PRVNÍ PŘÍTEL (*pobaveně, místy se smíchem*): Á, pán se nám probudil. Milý Akinosuke, spal jsi jak nemluvně a chrápal jak dřevorubec.

DRUHÝ PŘÍTEL: Copak se ti zdálo? Něco zvláštního?

Akinosuke jim líčí ve zkratce svůj sen, rozhazuje rukama a napodobuje, co se mu přihodilo: bú, bim bác, kiss kiss atd.

PRVNÍ PŘÍTEL: To je vážně nezvyklé! Ale my jsme také viděli něco zvláštního, zatímco jsi spal... Hned jak se ti zavřela víčka, přiletěl odkudsi malý žlutý motýl, na pár chvil zatřepetal křídly nad tvou tvář a pak usedl hned u paty stromu. V tom okamžiku se z díry vedle něj vynořil obrovitánský mravenec, popadl ho a zatáhl dolů pod zem. A jen krátce před tím, než ses probudil, ten samý motýl vylezl z díry ven, vznesl se a chvíli poletoval nad tvou tvář jako prve. A pak najednou zmizel!

Mezitím kolem poletuje motýl na špagátku apod.

DRUHÝ PŘÍTEL: Třeba to byla Akinosukeho duše... určitě jsem viděl, jak mu vlétl do úst... Ale i kdyby to byla jeho duše, nijak to nevysvětluje jeho prapodivný sen!

PRVNÍ PŘÍTEL: Možná by ho mohli vysvětlit mravenci... Říká se, že to jsou záhadná stvoření – možná duchové lesa nebo něco takového... Každopádně pod tímhle cedrem je obrovské mraveniště.

AKINOSUKE: Rychle, musím vědět, co se vlastně stalo!

Všichni tři začnou zkoumat okolí cedru.

PRVNÍ PŘÍTEL: Podívejte, kolik je tu mšic! A všichni mravenci z nich dojí medovici jako diví!

DRUHÝ PŘÍTEL: A tady je díra od mravkolva!

Akinosuke se hrabe v hlíně, vtom něco nachází a ukazuje přátelům obřího mravence.

AKINOSUKE: Pohledte na toho zvláštního mravence, to je jistě císař z Tokoja. Ale pak musí být ostrov Raišú někde tamhle tím směrem!

O kousek dál nachází princeznu hrob zmenšený v mravenčím měřítku.

AKINOSUKE: A tohle není než hora Hanrjóko a hrob mé princezny!

Přátelé jej utěšují: Nermuť se, vždyť to byl jenom sen...

VYPRAVĚČ: Celý večer rozmlouvali přátelé o tom, co se stalo Akinosukemu v jeho snu...

Všichni tři se zvedají a otáčejí se zády k publiku.

VYPRAVĚČ: Teprve když padla noc, zvedli se všichni tři k odchodu. Později se Mijata Akinosuke mnohokrát vracel s přáteli k cedru a vzpomínal na svoje dobrodružství. Chovali pak mravence ve zvláštní úctě a nikdy neopomněli nechat jim ze své hostiny alespoň pár drobků na přilepšenou.

Pátek

K poslednímu dni patří úklid a závěrečná bojovka. Letos jsme nezopakovali ani jednu z osvědčených her s papírovými koulemi, což se ukázalo jako chyba. První dvě hry se vcelku zdařily, ovšem ta třetí... Pravidla měla jednoduchá, šlo o to proběhnout střeženým územím. Studentům se je však nedařilo dodržet a navíc někteří chtěli hrát podle zásady „Co není výslovně zakázáno, je dovoleno“ ! Dvakrát jsme hru začali, ale vždy se během několika sekund semlela nebezpečně vyhlížející situace. Proto jsme dříve, než se někomu něco stalo, hru ukončili a věnovali se mnohem bezpečnějšímu fotbalu.

Den očima studentů:

Několik hodin před odjezdem nás profesori zabavili hrou. Vlastně to bylo více her, něco jako trojboj. Žáci představovali mravence a areál tábora byl mravenčím územím. V první hře jsme museli hledat potravu, kterou představovaly papírové lístečky. Druhá hra byla o komunikaci. Na louce mezi chatkami každý umístil dva lístečky, které pak podle jeho rad musel jiný člen družstva najít. Nebylo to jednoduché, neboť lístečky byly otočené čísly dolů a vyslanec mohl prohlédnout pouze dva lístečky a pak se musel vrátit zpátky. Třetí hra byla ve stylu „Rybičky, rybičky, rybáři jedou“. Tato hra však nevyšla kvůli porušování pravidel. Byla ukončena hned po začátku. Poté následovaly turnaje ve fotbalu a petangue.

Výstava

Zdalo se, že to bude docela snadné. Stručně se popíší akce, které jsme uskutečnili, k tomu přidáme mírně upravené texty sepsané pro žádost o poskytnutí finančních prostředků z Rozvojového programu Podpora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty ve školách v roce 2008 a to vše se okoření spoustou fotografií. Vlastní vytvoření panelů bude v dnešní době digitálních fotografií, počítačů, barevných tiskáren a laminátorů úplná hračka. Náš odhad byl příliš optimistický, a tak přestože moderní technika tentokrát pracovala naprosto spolehlivě, čtyři vyučující dělali co mohli a zapojili se i studenti, podařilo se nám výstavu otevřít s více než týdenním zpožděním až 24. června. Na její slavnostní zahájení a oficiální ukončení projektu Mravenec nám už síly nezbyly. Jaký smysl mělo uspořádání této výstavy? Všichni se ženeme pořád někam kupředu, co bylo před pár lety už nikoho nezajímá. Jen nové výzvy, nové problémy, nová řešení a nové, nebo stále tytéž problémy a omyly? Je čas přibrzdit, ohlédnout se, zhodnotit a poučit se. Paradoxně i toto nás nutí vynaložit další a zdálo by se, že naprosto neúčelně vynaloženou energii. Přitom je to z mnoha důvodů velmi nutné. Vždyť sílu pokračovat dál získáváme z vědomí, že se nám práce daří a že o tom naše okolí ví. Tím, že dokumentujeme akce, které proběhly v minulých letech, si je nejenom znovu připomínáme, ale současně si naléhavě klademe otázku, zda by je nebylo vhodné opět zopakovat. Byly dobré, tak co nám brání? Nezanedbatelné je i to, že samotná práce na přípravě výstavy nás posouvá kousek dál, jsme nuceni zvládat nové pracovní postupy, používat novou techniku, udělat něco nad rámec svých běžných povinností. Vlastně je to přesně to, co zažívají studenti při projektech. O to cennější je pro nás zjištění, že se dokážeme nadchnout pro danou věc, dobře vzájemně spolupracovat, odvést kvalitní práci, ale také nedodržet termín, který jsme si sami stanovili. Zdokumentování minulosti pomáhá rozvíjet tradice naší školy. Úspěchy nejenom těší, ale i zavazují a v dobrém slova smyslu nutí neslevovat na dosažené kvalitě. To všechno naši studenti, byť možná zatím spíše podvědomě, vnímají a i jim to jednou bude ku prospěchu.

Přehled panelů:

- Co je to environmentální výchova?
- Environmentální výchova na naší škole
- První krůčky
- Plakáty všech projektů z let 2003 až 2008
- Zelený kamínek
- Střediska ekologické výchovy
- Škola v přírodě v Herolticích
- Naučná stezka Slunná (6 panelů z roku 2006)
- Naučná stezka Cesta k pralesu (6 panelů z roku 2006)
- Projektový týden
- Úklid Moravského krasu
- Akce roku 2007
- Projekt Mravenec
- Škola v přírodě v Nesměři
- Pondělí
- Úterý
- Středa
- Čtvrtek
- Pátek
- Závěrem

Jednotlivé panely měly formát A3 a byly umístěny na pěti velkých nástěnkách. V září 2008 plánujeme jejich prezentaci v budově vyššího gymnázia na tř. Kpt. Jaroše a posléze jejich trvalé vystavení v učebně zeměpisu na Příční.

Závěrem

Environmentální výchova se na naší škole rozvíjí třetím rokem. Nezačali jsme úplně od nuly, protože jsme mohli navázat na bohaté zkušenosti, které jsme získali při realizaci projektů, na školách v přírodě, exkurzích a akcích Spolku. V novém rámcově vzdělávacím programu našeho gymnázia má environmentální výchova pevné a jasně vymezené postavení. Pro nejbližší léta plánujeme, že nejvíce se environmentální výchově budeme věnovat na školách v přírodě určených pro tercie. Rovněž hodláme pokračovat v úklidech Moravského krasu.

Děkujeme vedení naší školy za velkou podporu při rozvíjení environmentální výchovy.

Tento sborníček by nevznikl bez podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, byl totiž realizován z finančních prostředků určených pro Rozvojový program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) ve školách v roce 2008

Obsah

Co je to environmentální výchova?	2
Environmentální výchova na naší škole	4
První krůčky	5
Projekt Zelený kamínek	7
Střediska ekologické výchovy	8
Škola v přírodě v Herolticích 2006	9
Projektový týden	21
Úklid Moravského krasu 2006, 2007, 2008	22
Akce roku 2007	23
Projekt Mravenec	23
Škola v přírodě v Nesměři	25
Výstava	37
Závěrem	39